

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, Ринок Ч. 15 П. ПОВ.
Телефон Редакції 248-48
Телефон Адміністрації 228-41
Телефон Друкарні 229-28
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504 060
Банку Чеських Лихов
Прага „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

місячно (з листом) 3,00 зол.
чвертьрічно 15,00 -
піврічно 30,00 -
річно 60,00 -

В АМЕРИЦІ 1,50 ДОЛ. У ЧЕ.
ХОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7,50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ 6-НИ „ДІЛО“ В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Словацьчина дістане автономію.

СЛОВАКИ ПІДТРИМАЛИ СВОЇ ДАВНІШІ АВТОНОМІСТИЧНІ ПОСТУЛЯТИ.

Після нарад ухвалено таку резолюцію:

1) Прага має дати Словацьчині автономію згідно з проектом, що його партія о. Гайки внесла цього року до парламенту, найдалше до 28. ч. м.

2) Партія о. Гайки має перебрати державну владу. Заступник голови партії Тісо як майбутній прем'єр утворить у порозумінні зі словацькими партіями уряд, зложений з 4-ох членів.

Цю заяву підписало 15-ох представників словацьких партій.

ПРАГА ПРИНЯЛА ВСІ ДОМАГАННЯ СЛОВАКІВ.

У вечірніх годинах оголошено у Празі у комунікат такого змісту:

„Чехословацький уряд на внесок прем'єра іменував посла д-ра Тісо міністром для Словацьчини; водночас доручив йому визначити кандидатів на майбутніх міністрів словацького уряду.“

У зв'язку з тим у словацьких колах як кандидатів на майбутніх міністрів словацького уряду висувують д-ра Сокола та посла Сідора. Крім цього передбачують, що іншими міністрами іменують одного з партії аграріїв та одного з національної партії.

СЛОВАЦЬКИЙ УРЯД ПЕРЕБИРАЄ ВЛАДУ.

Рішення, ухвалені сьогодні на зібранні всіх словацьких партій в Жіліні, стрінула ціла Словацьчина з ентузіазмом.

Повстав національний словацький уряд, зложений з 5-ох міністрів під проводом посла Тісо. Він прибув сьогодні по полудні до Братислави, а населення зустріло його маніфестаційно. В найближчих годинах уряд візьме в свої руки владу над Словацьчиною.

Словаки обсадили радіову станцію у Братиславі, а ввечері займуть краєвий уряд.

— о —

Резолюції конгресу словацьких партій у Жіліні.

В четвер ввечері закінчився у Жіліні конгрес усіх словацьких партій. Ухвалено резолюцію такого змісту:

„Постанови 4-ох великодержав у Мінхені основно змінили положення в Чехословацьчині та в Середній Європі. Ми, словаки, окремий нарід, що від століть живе на словацькій території, домагаємося права самовизначення і тому жадимо міжнародної гарантії неподільності Словацьчини та широкої національної автономії для території, яку заселяємо.“

Хочемо вільно вирішувати справи, які торкаються державної організації та приязні зі всіма сусідніми державами. Хочемо причинитися до успокоєння відносин у Середній Європі у християнському дусі. Станемо по стороні мирності, які поборюють жидівсько-нацистську ідеологію насильства і розладу. Домагаємося мирної розв'язки спірних питань у дусі мінхенських постанов. Протинимоса визначуванню границь Словацьчини без нас, повноправних представників волі словацького народу.

Домагаємося скорой демобілізації та негайної передачі виконавчої влади в руки словаків.

Перемога самовизначення буде значущою для словацького народу перемогою.

ний кінець його довголітньої боротьби.

Хай живе свобода словацького народу!

Хай живе словацький уряд на словацькій землі!

(г.) Якщо текст резолюції вірно переданий і переложений, важко собі пояснити деякі розбіжності у ньому. А саме словацькі партії домагаються широкої автономії, — а рівночасно компетенції у справі взаємин зі сусідніми державами; тимчасом окрему закордонну політику може вести лише суверенна держава, у всякому разі не країна з автономією, хоча б найбільшою.

Дальше резолюція домагається неподільності Словацьчини, а рівночасно — розв'язки спірних питань згідно з мінхенськими постановами та демобілізації.

Як відомо, у Мінхені постановлено, що Чехословацьчина має компромісово поладити територіальні домагання Мадярщини та Польщі. Мадярщина зголошує претенсії саме до словацького і закарпатського пограниччя, заселеного мадярами, Польща мабуть жадає належності в північно-словацьких околицях, де живуть поляки (Спіш, Орава). Виходить, „мирна розв'язка спірних питань у дусі мінхенських постанов“ мусілаб наразити Словацьчину на важкі територіальні втрати; як погодити її з постулятом неподільності Словацьчини? Що має запевнити ту неподільність, коли чехословацька армія має негайно здемобілізуватися?

Прага орієнтується на Берлін.

ХАРАКТЕРИСТИЧНІ ГОЛОСИ ЧЕСЬКОЇ ПРЕСИ.

Розглядаючи теперішню міжнародну ситуацію „Листо Новини“ звертають увагу, що необхідно витягнути належні висновки з недавньої кризи.

У сучасній хвилині нікий союзник не помагає Чехословацьчині. А що на випадок війни ми зможемо оборонитися перед Німеччиною, залишається їй одно: співпраця з Берліном. Автор статті походить з вищих військових кола.

Аграрний „Венков“ твердить, що йти з Польщею проти Німеччини — це було б для Чехословацьчини самогубство.

— о —

Неділя, 9-го жовтня 1938.
СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ
в 25-ті роковини смерті
Лесі Українки
Салі Народного Дому. Початок о год. 12.

За сильний національний провід.

Львів, 7. жовтня 1938.

IV.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОВІД У ВИСЛІДІ ОРГАНІЧНОЇ ЧИ МЕХАНІЧНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ?

Хоч створення одного понадпартійного і сильного загально-національного проводу величезна більшість нашого громадянства вважає рідко потрібною і хоч ідеологічні та тактичні різниці не перешкодили б створити такий провід, проте практичне переведення цієї справи — річ не легка і вимагає дуже багато уваги, такту й політичного хисту. Кожний, нерозважливий, поспішний крок може викликати різні непорозуміння і ще більше поглибити теперішню політичну розбіжність, та — що найважливіше — скомпромітувати саму ідею загально-національного проводу, яку багато людей уважає нині за єдиний вихід з теперішньої внутрішньої української та українсько-польської ситуації.

Перше, над чим треба поважно призадуматись, це питання, чи вже дійсно настав відповідний час перевести політичну консолідацію громадянства й об'єднати його під одним надпартійним проводом. Від самого початку нашого національного відродження мали ми все на Галицькій Землі хоч не надпартійний, але один репрезентативний провід. І національно-демократична партія перед війною і УНДО по війні, хоч називали себе партією, хоч мали програми на взір інших партій, а дійсно політичними партіями не були. Вони не заступали інтересів одної якоїсь суспільної класи, чи верстви, вони не заступали якогось докладно спрещизованого світогляду на теперішність і майбутність. Перед війною вони ставили максимальний актуальний тоді постулат, поділ Галичини, — але ніхто не знав докладно, як цей поділ має виглядати, хто і на підставі якого правного ладу має в тій нашій відділеній Галичині панувати. Кожний українець мів в ту форму влати свій ідеологічний зміст. Та самі тепер УНДО хоч уже від ряду літ домагається для українських земель у Польщі статусу територіальної автономії, але до нині не має воно вироблених хочби для себе основ того статусу і на запит, як має виглядати територіальна автономія, кожний може дати іншу відповідь. Рівнож на майбутність ні національно-демократична партія, ні УНДО донедавна ще не мало сконкретизованої програми і як сумний доказ української політичної розгубленості можна навести, що у 1918. році поодинокі члени Редакції „Діла“ вели на його сторінках між собою спір, який лад в Українській Державі має панувати: республіканський, чи монархістичний з гетьманом на чолі. І перед війною і по війні були наші репрезентативні організації не політичними партіями у тісному розумінні того слова, а національними рухами, до яких могли належати всі українці, які не були членами інших політичних партій. Це були в дійсності понадпартійні організації, яких однією маркантною рисою був український націоналізм (хоч цього вислову перед війною не

скупчення у Німеччині. По несправданим чуткам офіційна Німеччина ра- до бачилаб самостійну словацько-українську фе- деративну державу.

Самеж українське населення Закарпатської України протинється з усіх сил злучі з Мадяр- шинною та домагається самовизначення в межах нової Чехословаччини. Праский уряд не спов- няє ще цього домагання, хоч — як ходять чу- ки — замінував якогось міністра для Закарпат- тя. За те на сто відсотків виконан постулати словаків. Від учорашнього дня влада на Слова- чині в цілості у словацьких руках. Словацький уряд, зложений з 5 міністрів з послом Тісом на чолі, осів у Братиславі, перення усі уряди та

радіостанцію і стрінувся з ентузіастичним при- няттям у всіх верствах словацького населення. Міністр Тісо є одночасно міністром спільного чехословацького уряду в Празі. Створення авто- номного словацького уряду з опертом на Прагу є безперечним ударом у мадярський ревізіонізм. а саме у його домагання перевести на Словаччи- ні плевбсцит. Розгрізка за Словаччину йтиме відтепер менше між Прагою та Будапештом, а більше між Братиславою та Будапештом. На всякий випадок навіть дуже прихильна для Ма- дярщини преса не закриває факту, що мадяр- ський ревізіонізм — з кожного погляду дуже скомплікована й небезпечна справа.

—о—



Крем
Halina
Halina № 2
(ніктостій)
плієє цюру
хоронить пера
зморщинами
і їх усуває.

Крем
Halina
Halina № 2
(ніктостій)
плієє цюру
хоронить пера
зморщинами
і їх усуває.

Передучора прем'єр Даладіє запалював, чи- раше розжарював вічний вогонь на гробі не- знаного воїна Франції. Знову міліонна юрба витала його зі захопленням. Знову квіти та без- перервний оклик: „Хай живе!“ Даладіє, пан Франції — усі тут кажуть. Він може зробити все, що хоче. Чи він схоче?

Юрій Студинський.

На допомогу українській молоді.

Українські Громадяни!

Важлива справа каже нам звертатися з цьо- го місця до Вас. Незавидне положення нашої студіючої молоді, що цілими роками позбавлена відповідної опіки борсається серед трудних життєвих умовин, не дозволяє нам мовчати. Не можемо мовчати тоді, коли на наших очах се- ред зайдів пропадають і так зрештою нечи- селенні кадри нашої академічної молоді. Ми, що з рації нашого обов'язку нести моральну і ма- теріальну поміч українському студентству під- нялись цього завдання, щоб хоч частинно об- легшити його долю, хлечемо все українське гро- мадянство дати нам підтримку у наших зусил- ях.

А йде про справу величезної ваги. Саме тепер почався новий шкільний рік, а впарі з тим наша академічна молодь опинилася знову у ви- соких школах, щоб тут завершувати свою на- уку. І хоч небагато таких щасливців, яким уда- лося дістати прийняття на студії, то навіть цей нечисленний гурт молодих людей не має потріб- них матеріальних засобів, щоб покрити кошти науки. Приходять шкільні оплати, видатки на книжки, мешкання та прохарчування. Як розя- рує всі ці справи український студент? Прикро стверджувати правду, яка каже, що наша ака- демічна молодь масово недоїдає, живе в невід- повідних доміаках, та, змушена браком грошей, часто покидає науку. В цей спосіб кожного ро- ку тратимо якусь кількість ідейних та здібних одиниць, про яких вартість у нашому збірному житті не приходиться говорити. Бо чи можна говорити на довшу мету про якінебудь успіхи наших змагань, якщо не зможемо заповнити со- бі допліву нових сил до нашого національного організму? Вже сьогодні у кожній ділянці на- шого життя відчуваємо брак фахових сил. Їх потреба в міру нашої розбудови буде ставати завжди пекучіша. Хто зрештою вестиме в неда- лекому вже майбутньому націю, якщо бракує їм молодого інтелігентського нарібку?

Стоїмо перед небезпекою заглади нашої мо- лоді інтелігенції. Це веде до утрати провідної верстви. І знову, як уже два рази в нашія історії, отривається перед нами марсово упадку, що по- тягає за собою століття неволі. Чи можемо в сьогоднішніх днях тяжких національних зусиль допустити до цього? Чи вільно нам байдуже приглядатися тому, як поголовно тратимо мо- лодий нарібок провідної нашої верстви? Здо- ровий національний інстинкт мусить зберегти нас від цієї небезпеки. Ми мусимо дати чини- вислів нашому зрозумінню для цієї такої важ- ної справи. Тому справа допомоги українській студіючій молоді — це справа загально-націо- нального обов'язку кожного українця. Це не лепта милосердя у відношенні до неможливого студентства, але незмінна конечність, від якої ні- кому з нас не вільно відхилитися. Отже нехай не буде відного українця, який без відгуку прочи- тав би ці слова! Хочемо допомоги студіючій молоді оперти на цілому нашому громадянстві та його уставах. Лиш у наших руках доля на- шої молоді. Від чужих їй нічого сподіватися.

Українці! В цьому числі „Діла“ долучені чеки Пром-банку з допискою: „На допомогу студентству.“ Виповніть їх негайно та призна- чить відповідну, нехай і невелику квоту на ве- лику ціль з глибокою свідомістю, що своєю жертвою причиняється до важного діла, яким є творення нових кадр нашої інтелігенції. Цього домагається від Вас добре зрозуміле почуття національного обов'язку. Сповнивши його, дока- жете чином, що доля української молоді Вам не байдужа.

У Львові, 9. жовтня 1938.

За Академічне Душпастирство:

о. д-р Іван Гриньох,
Львів, пл. св. Юра 5.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти“!

Даладіє пан Франції.

(Від нашого кореспондента).

Париж, 3. жовтня 1938.

Від лєтовнища Бурже крізь вулиці та авені Парижа до міністерства війни при вулиці Домі- нік стоїє в отвертому авті, що поводи їхало, пре- мієр Франції Даладіє, і міліонна юрба засипу- вала його квітами й конфетіями, викрикуючи: „Хай живе Даладіє“, „Хай живе мир!“ Прем'єр вертався з Мінхену. Баїлий, усміхнений, витав рукою непроглядні маси народу.

Ми хотілиб українському читачеві пригада- ти статті сучасного прем'єра Франції, друковані влітку — вісім, а може й більше років тому — в щоденнику „Лєврі“ чи по інших париських органах. Даладіє передбачував катастрофу Ав- стрії, Чехословаччини та ще деяких країн, які покищо думають, що мають щастя та що те щастя буде їм далі усміхатися. Даладіє, ревізі- оніст з переконання, підписав першу ревізію мирових договорів.

У Франції всі переконані тепер, що будуть ще й інші ревізії мирових договорів. Право самовизначення народів котяться мов ля- лина крізь стару Європу.

Європа ввійшла в добу диктату чотирьох: Велика Британія, Франція, Німеччина та Італія уперше заманіфестували свою спільну волю. Та спільна воля буде ще проявлятися не раз в Євро-

пі. Тоді падатимуть кордони один за одним — без найменшого спротиву.

Останні рішення чотирьох великодержав у справі поділу Чехословаччини признали забуту та зневажену тезу покійного президента Віль- сонна. У пра-книзі людства стоїть написане: на початку було Слово. Зломане Слово тепер діста- ло сатисфакцію. Бо всі зломані слова дістануть скорше чи пізніше свою заплату.

Франція була змобілізувала. У наших ко- респонденціях ми старались подати настрої Франції. Все було готове, щоб на випадок не- обхідної війни Франція дістала миролюбне об- личчя. Хто буде виновником війни, той програє. В останній хвилині німецький канцлер відступив від війни, свідомий, що й так перемога йому припаде без проливу крові.

Наше українське Закарпаття! Ах, як що зємало почали тепер любити різні народи!.. При мудрих ходах українського проводу Закарпат- тя ця українська земля має право здобути повну територіальну автономію, покищо в рамках Чехословаччини. Депозит, признаний Масари- ком, нехай залишиться депозитом! Це нині най- краще поладнання справи.

Німецькі війська обсаджать судетські землі.

де щойно має в дбутись плевбсцит?

У праських урядових колах незвичайне схвилювання і здегенування викликала вістка, що німецькі війська хотять обсадити простори т. зв. 5-ої смуги. В тих околицях має щойно відбутись плевбсцит. Над цією справою радия праський кабінет цілу ніч; не відомі точні гра- ниці тої смуги. Чехи бояться, що ті границі будуть ідентичні з домаганнями Гітлера в го- десберським меморандум.

КОМУНІКАТ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОГО УРЯДУ.

Пресове бюро постійної чехословацької делегації при Лізі Націй видало такий комуні- кат: „Чехословацький уряд зібрався вночі на надзвичайне засідання, щоб розглянути рішен- ня конференції амбасадорів у Берліні, якої за- вданням було начеркнути границю просторів, що їх німецькі війська мають заняти до 10. жовтня. Усталення цих границь входить деко- ли в конфлікт з економічними та комунікацій- ними інтересами національної чехословаць- кої території. Уряд мусів ще раз якнайдоклад- ніше розглянути ситуацію. Вчора приїхали до Праги чехословацькі знавці з міжнародньої ко- місії з Берліна, щоб аложити заїт чехословаць- кому урядові. Того самого дня відіхали вони до Берліна, щоб оборонити там інтереси чехо- словацького народу.“

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ АРМІЇ.

Сьогодні звільнили два річонки резерва. Демобілізацію інших річників переведуть по- степенно згідно з приказами начального ко- мандування армії.

ХТО БУДЕ НОВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ ЧЕХО- СЛОВАЧЧИНИ.

У Парижі припускають, що наслідником Бе- неша буде чеський посол у Лондоні Іван Ма- сарик, син першого президента.

Розладія шлунок і кишок. Спеціаліста анду- гшува заляпцють, що Ізраїлову піру волю Франція ма Йосифа можна поругати на дуже успішній діма- шій засід.

Губернатор Закарпаття у прем'єра Чехословаччини.

Прем'єр ген. Сирови прийняв у вівторок у президії ради міністрів губернатора Закар- паття. („Нова Свобода“.)

ВІДГУК УКРАЇНСЬКИХ ДОМАГАНЬ У НІ- МЕЦЬКІЙ ПРЕСІ.

„Носс Вінер Журнал“ з 5. п. м. подає пов- ний текст резолюцій у справі закарпатської України, що їх ухвалено на вічу у Відні.

—о—

СССР зриває пакт з Францією?

Щойно тепер виявилось, що минулої субо- ти був у Парижі Літвінов, який запропонував енергійно проти того, що СССР не запрошено на мінхенську конференцію. Він підкреслив, що на мінхенській конференції та від хвилини, коли постанови цієї конференції накинено Чехосло- вацьчині, франко-совітський пакт не має ніяко- го сенсу ні якості

Чого хоче українське Закарпаття?

Для теоретичних настроїв закарпатських українців дуже важливою для статті, поміщеної в угорській „Новій Свободі“, число 89 з 6. п. м., що саме до нас навіало. Перша стаття п. н. „Хто й чим торгує“ поміщена як передмова, бо вона має декларативний характер. Другу статтю подано в спеціальному випуску, але без суттєвих зміст. Ред.

Хто з чим торгує?

Ми є свідками того, як деякі заграничні і домашні чинники торгують нами й нашою територією. Особливо по міжкентських нарадах кожний з наших сусідів хотів би нас цілими прокопирити, або хоч частину нашої території відірвати, не дивлячись на правний стан, в якому підкарпатські українці й наша територія по нинішній день знаходяться.

Отже мусимо пригадати всім тим, які хотіли розпорядитися нашою територією цілою чи якоюсь її частиною, що нинішня територія Підкарпатської Русі разом із Прішівщиною заселеною українським населенням, прилучено до Чехословаччини, як окрему одиницю. Це сталося на основі рішення Народної Ради, як єдиної представницької підкарпатських українців, і Підкарпатська Русь, як правова одиниця, одержала точно означені границі як супроти Мадярщини, так і супроти Польщі.

Нині ті границі без волі українського населення Підкарпаття не має права ніхто змінювати чи їх корегувати. Це слід особливо пригадати чехословацькій владі на випадок будь-яких переговорів з Мадярщиною, що український народ, прилучившись до Чехословаччини, не дав ще цим актом права владі Чехословаччини, щоб вона могла змінювати границі інакше, ніж їх означено в міжнародних мирних договорах.

Так само не може сьогодні ніхто примусити Підкарпаття рішенням про свою дальшу долю в формі плебісциту на ініціативу когось іншого, ніж із волі самого українського народу.

Зокрема слід зазначити, що сейнерієнський договір стосовно Підкарпатської Русі не був уневажненим, а колиб і був уневажнений, то тоді в ім'я права самовизначення, вочисті проголошеного і знову признаного великими державами на міжкентській конференції, мусить прийти до слова український народ Підкарпаття, що єдиною законним носієм права себе позитивно визначити.

Чи можемо вертатись назад до відносин з перед 1918 р.?

Чужа пропаганда розвела через радіо високимі сильну агітацію за тим, щоб ми вернули знову до мадярської неволі, в якій стояли наш народ сотки літ, будучи там разом з могоучими панів. Обіцяють нам великі свободи і волю, яких не діждався ніхто з українців, що жили там перед р. 1918, а ще більше не діждався там ніхто волюностей по році 1918.

Підкарпатська Русь діставшись до ЧСР, за майже двадцять літ пережилася не лиш під оглядом націоналізму, але також під оглядом господарським.

За тих 20 років ми, підкарпатські українці, мусили розбудувати своє шкільництво від самого кореня, а все таки, не вважаючи на численні недоліки і навіть переслідування, ми маємо таке шкільництво, якого десь не мають інші народи в Польщі. А чи є хоч одна українська школа в Мадярщині? Ми не знаємо, що це школа, як ми її знаємо, щезла би скоро.

В націоналістичному огляді ми досі не маємо жодних успіхів. І наш селянин ніс і знає, хто він. Перед війною був він греко-католицьким мадяром, а інтелігенція не сміла признатися до своєї народності.

Історія наша, починаючи від 16-го століття, переповнена релігійними переслідуваннями! Мадярські пани перетягали силою наших скіли на віру кальвінську, перемішували їхні принади українські на мадярські і з вірою тримали наші предки націоналістичні. Школа дозвела їм, колись українська, нині мадярська черга націоналізму. Наші селянщини терпіли аж до нас єпископа Бачинського, який переслідування від мадярів. Планували війни добити і

нашу азбуку та хотіли замінити її богослужбові книги не лиш мадярською азбукою, але також завести мадярське богослуження, як це сталося в єпархії гайдудорозькій або тепер ведеться це в обох гр.-кат. парохіях у Буцапешті.

В господарстві у нас настав великий зміни. Правда, наші верховини перестали ходити на живих на панські маєтки в Мадярщині, але нині і там не ходять у такий мір як перед війною, також мадярські селяни, бо працю руками замінити там машинами. Безробіття в Мадярщині далеко більше, як у нас. Навіть між інтелігенцією велика нужда.

На Мадярщині не перевели земельної реформи, не дали селянам хоч частини панських маєтків. У нас все таки селянству дісталось коло 30 тисяч гектарів землі. І колиб реформа йшла

скорше, селянство дістало б найменше три рази тільки.

Мадярська господарка була того роду, що держали якнайбільше лісів для панських лозів, а селянин був лиш робітником, а не газдою.

Наші міста розвивали, розбудувалися, селянство має де збувати свої пади землі, купувати розрослося. А чи так виглядали наші міста перед війною? Повернувшись воли скоро туди, де були.

Все те роздумавши, пригадавши собі давню нашу історію, мусимо ясно відповісти на питання із заграниччя, що не хочемо повернутись до рабства духовного, релігійного і господарського, в котрім ми були перед 1918 роком! Наші недовгогання поладнаємо собі самі дома, без переміни границі!

Делегація Закарпатської України виїхала за кордон.

Як довідуємося, в перших днях жовтня удався виїхати з Закарпаття за кордон делегація Закарпатської України під проводом Юліана Химича. Супроти арешту голови Української Народної Ради в Ужгороді о. А. Волошина, проводу „Української Національної Оборони“ й інших провідних українців Закарпаття, завдання цієї делегації дуже важливе. Делегація

буде працювати спільно з Комітетом Допомоги Закарпатській Україні в Америці. Одним із завдань делегації є прохання до англійського уряду обсадити Закарпатську Україну відділами брїт. комбатантів, щоб так унеможливити можливу мадярську окупацію і дати Закарпаттю змогу виявити свою волю. (УПС — Берлін).

Широкій відгук на домагання віденських українців.

Вся німецька преса принесла вістку про віче українців у Відні, на якому ухвалено домагання державної незалежності для Закарпаття. Преса друкує текст резолюції і додає свої коментарі. На цю тему лише м. ін. офіційно „Фелькшер Beobachter“ (5. жовтня) в передовиці п. н. „Прага й національні групи“:

„Закарпатські українці, що замешкують східний кінець Чехо-Словаччини, змогли досі тільки в малій мірі заступитися за своїми домаганнями, бо ця територія знаходиться під повною чеською контролею, місцева преса пригнічена, а провідники закарпатських українців внаслідок того. В часі загальної мобілізації вибухли бу-

ли там повстання і більшість покликаних до війська втікла перед мобілізацією. Живучи в Німеччині українські втікачі видали тепер відозву, в якій стверджують, що Закарпатську Україну прилучено в 1919 р. до чехо-словацької держави, обманувши її обіцянками автономії, але Прага своїх приречень не додержала й хотіла зробити країну, не влаштовуючи на рішучі протиставлення українців, маршовим тереном для Совітів. Закарпатські українці хочуть відорватися від Праги, домагаються права самовизначення й готові вести боротьбу аж до остаточної перемоги.“ (УПС — Берлін).

Нові чужомовні публікації про Україну.

Крім брошури про Закарпатську Україну видає Українська Преса в Служба в Нью Йорку ще збірку статей п. н. „Українська література на службі своєї нації“. На зміст цієї гарної виданої книжки склалися статті про Шевченка, про націоналізм у літературі східних земель, про сучасну літературу західних земель та еміграції і про київську школу неокласиків. Німецьке видання книжки видрукуване в швейцарському

Берні. В Америці появилася також німецька книжка п. н. „Україна й національна політика Москви“. Згадана книжка небагато повяється тек в інших світових мовах. З нагоди національних віфесталій ОДВУ на початку вересня ц. р. в Нью Йорку видано там теж дві інформативні брошури про Україну в англійській мові. (УПС — Берлін).

Чи доля сліпа?

Вже давно стало приповідкою, що доля є сліпа, що там, де входить у гру людина, рішає тільки всемогутній припадок, що не може бути мови про якунебудь справедливість шастя.

Важко, очевидно, на цю тему дискутувати, та такі пригадування рішенням долі на відтину класової боротьби.

Отже можна з цілою рішучістю ствердити, що переважна частина виграшів припадає людям, які є у важких матеріяльних умовах і в поважних клопотах. У багатьох випадках шастливий вибраниць долі напередодні виграшу у вишті 100 тисяч золотих не мав жоднакесить золотих, щоб заплатити коніри; йому грозив екземпляр, заплата меблів за довгі і т. д. Інший власник шастливого лосю журився, звідки взяти на діли для нещасної жінки. Він не знав, що в тій саме хвилині вже може диспонувати так великою сумою, що не тільки може купити діли, але може якнайкраще й найдорожче лікувати свою нещасну жінку.

Інакше я те, що якщо виграють замовніші люди на лотерії, виграють такі суми, що теж зміняють їх життєву сторону і спричиняють великі різниці в матеріяльній ситуації.

Якщо мова про правдивість лосю, тоді по минути теорію правдоподібності. Є закон те не, що хто постійно грає на лотерії, той не більше виграє, ніж той, хто грає один раз. Хіба зрозуміле, що особа, яка грає кілька чисел, має більші шанси, ніж той, хто грає тільки на один лос. Не дуже перебільшено твердження, що згідно з теорією імовірності, за якийсь час на кожне число паде лос або менша виграша.

Якщо доля така сліпа, то всеж можна припадки допомогти і цим саме кожний може бути почасти „заводом свого шастя“, якщо тільки на лотерії постійно, правдиво і добросовісно по амозі свої виграша.

Студентські оркестри і пили
у великій виборі на сцені
У ШАПІРІ вул. Димарська

Економічний огляд.

Після обкороєння Чехословаччини.

ГОСПОДАРСТВО НОВОЇ ЧСР У НІМЕЦЬКОМУ ПРЕДСТАВЛЕННІ.

Серед інших проблем, що з'явилися після (до речі — незаконного ще) розбору ЧСР, вирістає важлива проблема: чи нова Чехословаччина буде з господарського боку життєздатна, чи господарські труднощі не будуть — подібно як в Австрії перед „аншлюсом“ — причиною нових ускладнень.

Зупинімся цим разом на підході німців до цього питання. В німецькій пресі знаходимо м. і. ось такі зауваги:

На судето-німецьких просторах мають свій досвід саме такі промислові галузі, які від літ є успадковані і для господарської структури Ч. С. Р. не мають ніякого значіння. В керамічній, скляній та в інших люксових промисловостях, навіть у текстильній, безробіття було там куди більше ніж на інших теренах ЧСР. Президент Бенеш пояснював, що причини цього безробіття не можна шукати в національному утиліті, а в природних питомостях. Отож виходить, що відокремлення цих теренів, де панує безробіття, не може нанести шкоди економіці Чехословаччини.

Коли на території Судетів міститься велика частина запасів чехословацького деревостану, то інші землі ЧСР мають ще такі колючі терени, що Чехословаччина ще довше залишиться поважним експортером дерева. Знову ж для Німеччини придбані через анексію Судетів ліси відсотково такі невеликі, що вона ще довше муситиме дерево імпортувати.

Подібно є з харчевим господарством. Нова чеська держава буде одною з небагатьох промислових держав, що можуть своє населення вповні прохарчувати власними засобами. Бо вся для хліборобства важна земля, також відповідна для

культури цукрового буряка, залишиться при ЧСР. Коли вона й досі сировиджує сільськогосподарські продукти з південно-східної Європи (Югославія, Румунія), то робила це з політичних спонук, або щоб обхитити вивіз своїх промислових виробів шляхом компенсації.

Так званий „ключевий промисел“, переважна частина важкої промисловості, як також фабрики машин і зброї, залишається при Чехословаччині.

Закордон боїться зміцнення Німеччини. Тимчасом (читавмо в одній віденській газеті) поворот Судетів до Німеччини з господарського боку не є ніяким замінним припливом сил. Промисел є здебільша промислом люксовим. Збільшення можливості експлуатації бурого вугілля не представляє також великої життєвої цінності, бо середньо-німецькі райони покривають запотребовання цілого німецького промислу і вистарчать, коли дивитись на що справу з перспективи навіть найближчого століття. А з харчево-господарського боку — Судети вимагатимуть дозову засобів поживи.

Коли йде про справу комунікаційних шляхів, то і тут зміни будуть невеличкі. В гірських прикордонних районах є дуже мало бічних залізничних шляхів, а головних таки зовсім нема. Шляхи, що біжать до кордонів будуть тільки скорочені.

Коротко: на думку німців господарська структура ЧСР після ампутації потерпить дуже мало. Не треба хіба додавати, що в Празі думають навпаки: втрати в національному господарстві ЧСР внаслідок обкороєння є такі, що ЧСР зійде до ряду дуже бідних держав, засуджених на безупинну підтримку багатших держав.

Скріплення господарського потенціалу Польщі після прилучення Заользя.

В парі з політичним тріумфом Польщі з приводу прилучення до неї заользанського Шлезька йдуть підсумки „приданого“, що П. приносить нова провінція. В польській пресі щоденно зустрічаємо статті на тему господарського збагачення, яке заістнувало після цієї важливої політичної події.

Відаємо голос авторитетної особи, якою є міністр промислу і торгівлі А. Роман. В інтерв'ю з представником агенції „Іскра“ висказався він про господарську вартість чеського Шлезька ось так:

Поворот його до Польщі є під оглядом господарським подією великої ваги і причиниться до важливого скріплення господарського потенціалу Польщі та зміцнить її економічну експансію. Віддані Польщі повіти: чесько-тешинський і фріштатський вносять багатий вклад місцевого опромисловлення природних багатств. Особливо — коли йде про ці останні — нові простори вказують високі цифри продукції. І так: добутий вугілля в р. 1937 дало коло 7 і пів мільона тон у 16-ти копальнях. Продукція коксу становила коло 800 тис. тон у п'яти коксовнях. Цей кокс відзначається спеціальними технічними прикметами, є одним із найкращих у світі. Завдяки йому знаменито розвинувся місцевий вугільно-похідний і гутиничний промисел, що зосереджений в околицях Тшиньця. Маючи цей кокс Польща буде могла зрезигнувати з імпорту коксу, а навіть матиме деякі експортні надлишки. Імпорт коксу в р. 1937 забрав к. 3 мільярдів, а з того 70% дістала ЧСР. Гутиничний промисел характеризує досягнута в минулому році продукція сталі, а саме: коло 700.000 тон.

Мусу додати, — сказав далі міністр — до нових гірничо-гутиничних промислів, що є промисловим стрижнем дотичних теренів, істотно і розвиваються там поважно ще й інші промисли: залізничний, хемічний, ткацький, деревний, будівельний, тощо.

Поворот Заользя поставив перед Польщу завдання якнайшвидше обєднати цей терен з господарським організмом Польщі. Це повинно бути без якихнебудь потрясень в заользанському промислі, без якогонебудь порушення звичного ходу праці копальень, гут і інших установ. Мусимо все зробити, щоб у часі ко-

ли перейматимемо ці землі, забезпечити неперерваний хід господарського життя, а передусім забезпечити працю заользанським братам.

У дальшому міністр Роман представив, які поробиє заходи у зв'язку з тим, не тільки дотично кадрів працівників, але теж дотично дозову сировини і збуту продуктів.

Цікавий є теж голос у цій справі президента варшавської Пром.-Торг. Палати б. міністра Клярнера. Він заявив ось-що (подаємо скорочено):

Поверхня Заользанського Шлезька має 1.274 кв. км. Адміністративно поділена на 3 повіти: тешинський, фріштатський і фридешський. Хліборобство не має там доброго ґрунту, але винагороджує це високий рівень хліборобської культури. Зате в надрах землі скриваються величезні природні багатства. Поклади вугілля в острівсько-карвинській околиці — це продовження горішньо-шлезьких покладів. Досі експлуатовано їх тільки частинно, не йдучи в більшу глибину, де вони найбагатші. Знавці оцінюють запаси вугілля Заользанського Шлезька на 4 мільярди тон різного ґатунку. Найвартісніше вугілля, що знаменито коксують, міститься в острівських копальнях. Карвинське вугілля є цінним матеріалом до палива. Видатність заользансько-шлезьких копальень переходить річно 9 мільонів тон.

Заользанський Шлезьк має також поклади залізних руд, хоч не першорядних.

Терен, що повертається до Польщі, є тереном великих капіталових тиснат. Найбільші промислові заведення — тшиньські гуті — є найкраще вивінованими сталевими заводами Європи. Вони мають 4 високі печі, 13 мартинівських печей, повну вальцювню, коксовню та багато інших заводень, зв'язаних зі засадничим виробництвом.

Дуже багато промислових заводень — перетворчо-металевих — зосереджено в межах фріштатського повіту. Треба згадати також про хемічні фабрики.

Широко розбудований промисел Заользя спирається переважно на закордонному капіталі, що належить до великих фінансово-промислових французьких і англійських груп. Найбільшу роль в промислі грає гірничо-гутиничний концерн „Берг унд Гуттенверке-Гезель-

шафт“. Обіймає він 80 пр. гірничо-гутиничного промислу Заользя. Власником його з французької групи Шнайдер-Крезо.

Увесь Заользанський Шлезьк покритий мережою білих, залізничних і трамвайних шляхів. Населення має ціле Заользя 400.000. Фахова структура цього населення відповідає господарській структурі Заользя. Шлезька. У промислі, ремеслі і кооперативній праці попері 65 пр., а в хліборобстві тільки 11 пр.

Курси книговодства.

Заходи організації українських книговодів.

Як уже відомо, для книговодів в Польщі приготували курси про упорядкування відносин у їхньому фаху. Закон цей вимагатиме від книговодів, не виключаючи також і тих, що вже віддали працюють в книговодському фаху м. і. доволі високих кваліфікацій. Тимто тепер організації книговодів посвячують багато праці справі відповідного фахового вишколу. Для тих, що не мають задовільної підготовки вони влаштовують курси з відповідними програмами навчання, чим заздалегідь пригтовлюють своїх членів до нової ситуації.

Також книговоди-українці, організовані в окремій Секції при „Супруг-у“, присвячують тепер чимало уваги справі відповідного фахового вишколу своїх членів. Секція закупила вже різні фахові книжки, передплатила кілька фахових журналів та започаткувала працю над організуванням власних курсів книговодства за зразком інших організацій. Відкриття цих курсів намічене на осінь місяці 1939. року. Програма курсів буде представлена спеціальній кураторії до затвердження, щоб курсанти могли дістати важні свідоцтва.

Закон, що має повстати, передбачує перехідний час 3 роки. За той час книговоди будуть могли приготуватися до нових обставин. Тому нема ніяких основ побоюватися, що може бути запізно, коли чекати до чергового року, коли то вишколом книговодів-українців займатиметься їх станова організація.

З нашої кооперації.

ПОЧАТОК ШКІЛЬНОГО РОКУ В КООПЕРАТИВНІМ ЛІЦЕУ Р. С. У. Н.

Для 30. вересня д. р. почався шкільний рік нашої книжної кооперативної школи: кооперативного ліцею Р. С. У. Н., а 1. жовтня почався вже справжній навчальний рік. Ліцей міститься пошколі у домі Української Кооперації, де займає чотири великі кімнати другого поверху разом з вихідною т. ж. мазановою сідницею. Навчання в ліцеї і прагати в кооперативній підприємстві триватимуть три роки. Абсолютно ліцею мають право навіть вже після двох літ, третій рік організації на звичайному кооперативному кооперативі, переїздити на деякі місця власної школи, пр. на високій школі закордонної торгівлі, деякі підтримувати відділи та інші університетські інститути дозволена латинської мови.

НОВІ КООПЕРАТИВНІ ПІСНІ.

Наказом Ревізійного Союзу Українських Кооперативів вибрано на другий випуск Мушкетерів Бібліотеки Р. С. У. Н. п. м. „Кооперативні пісні“. На цей випуск складаються дві пісні Романа Купчинського до його власних слів. Перша пісня „Отже, брати, за одини“ старомодніша за мінаний хор Ст. Ладиченком, друга „Гей, ти чуюш“ також на мінаний хор, автором її є Н. Никанорівський. На перший випуск „Мушкетерів Бібліотеки Р. С. У. Н.“ складаються дві пісні Бориса Кудряка до слів А. Кудряка: „Гей, хлопці!“ на мужеський і мінаний хор і „Ми куріли той пробоваєш!“ на мінаний хор.

НАШІ М'ЯСАРСЬКІ КООПЕРАТИВИ.

В 1937 р. було у трьох галицьких воєводствах 5 кооперативних м'ясарських підприємств. Сим є якіх приховало як м'ясарські відділи наших кооперативів І, ІІ і ІІІ. ступня, а тільки одно, як окрема кооператива, а саме кооп. „М'ясобуди“ у Дрогобичі. Терги цих м'ясарських кооп. підприємств дали в 1936 — 718 тисяч золотих, а в 1937 р. вже 1.219 тисяч зол. „М'ясобуди“ кооп. самовистарчала і розвивалася з кожним роком краще. В 1937 р. переробила вона 323 штуки безріг, бітної ваги 32.936 кг., а за 6 місяців 1938 р. переробила вже 262 штуки, бітної ваги 25.368 кг. Осрім технічного управління для кооператива працює двоє членів: кам у веротаті і двоє жіночих сил у крамниці кооперативу.

ГОСПОДАРСЬКА ВСЯЧИНА.

— Щадні в Польщі вже втихлирились. Визначення повертаються до банків і кас. Польська преса згадує, що банківські установи віддають позички зі своїх кобонів.

— Вимінний курс чехословацького черони на 34 ольза. Шлезька назначено 8 ольза к. 1 золотий

Сторінка без політики.

Фільмиве Голівуд II. в Шікаго.

В Шікаго повстало перед роком фільмове підприємство, яке викликало справжню сенсацію серед багатих американок. У провіді нового підприємства станує Люї Ганнер, який працював 16 літ у Голівуді як шеф реклами і здобув собі величезне призначення.

За згодою великих фільмових зірок створимо зовсім щось нового, небувалого — заявили він жінці каліфорнійського мільонера містріс Кіпенс. Крім Грети Гарбо, Мері Пікфорд та інших, відстануть ролі та зможуть грати ще приватні особи, які досі з кінематографією нічого спільного не мали. Але нам треба не це багато грошей. Чи ви, пані, маєте охоту приступити до цієї великої імпрези.

Поруч Грети Гарбо.

Молода й гарна американка попала в небувалі захоплення. Адже це неканебуди сенсація опинитися на екрані поруч Грети Гарбо. Вона жертвувала підприємцеві видатну фінансову допомогу, одначе під умовиною, що згадані фільмові зірки будуть справді у підприємстві співпрацювати. Ганнер прирік це їй, але одночасно теж застерігся, що цю співпрацю мусять удержати в тайні з уваги на зобов'язання фільмових зірок супроти інших конкурентних фірм.

За прикладом містріс Кіпенс пішло ще 27 багатих американок, які теж хотіли виступати на екрані та собі кинули на цю ціль великі гро-

шені суми. Увадили ателіе та почали знімати. Американкам заявили, що Грета приїхала і підготовляється у своїй гардеробі до виступу. І справді вона небагом появилася та відіграла свою роллю. Американки були просто захоплені. Відак приїхали ще інші фільмові зірки, значить, Ганнер дотримав слова.

Правда, іноді в голові багатих і наївних американок родилися деякі підозріння, коли вони питали, що така чи інша зірка, яку вони бачили в Ганнера, накручує нову фільму в Голівуді. Але проворний підприємець завжди мав їх заспокоїти.

Трагічне закінчення.

Та вкінці обман вийшов наперекр. Американки підглядали, що знімки роблено лиш „ось-так собі“ та що роллю славних зірок грали добре схарактеризовані акторки.

Здемаксований Ганнер задивився втікати разом зі своїми співзачинниками. Колиж містріс Кіпенс його приловила, він признався щирно, що все було обманством, але заявив, що цілу справу мусять удержати в тайні, бо хіба пані не схотять виставляти себе на посміховище та на компромітацію.

Обманець перерахувався. Обурена та схвилювана американка виняла револьвер і вистрілом поклала обманця трупом на місці. Спільників обманця арештували, але й гарну мільонерку посадили до в'язниці.

Біжучі рахунки,
безготівкові розплати (чеки й переліки),
вклади (закладні, вікульовані, а віста в золоті),
дрібна ощадність,
скуповування цінних паперів

ПРОМ-БАНК

Львів, Гродзівських 1. І. п.
Тел. 292-15 і 200-15.

Інкасо, домісиль, експонат векселів,
інкасо рат післяплат,
Оборотний кредит,
Організування промисл підприємств

Газета, що говорить.

Ревелация в ділянці преси.

Досі найбільші фантасти ледали, чи зможуть про газету, що говорить, замість ми малий П читати. Невдано саме американець Віліям Фінч опатентував свій ревелацийний винахід і назвав його по англійськи „савіз тракс“, по ншому — „пасок, що говорить“. Цей винахід став ревелациєю в ділянці преси.

В долі газетної сторінки причинив він перфаровану стижку, що й легко кожної хвилини можна відчепити від газети. Пасок цей награв, чи — можна сказати — „друкує“, при помочі спеціального апарату, що коштує доволі дешево 1000—1500 доларів. При цьому на 2,5 см. цієї стижки можна „надрукувати“ 100 віршів газетного друку, а навіть надіються, що при дальшій улаштуванні можна буде помістити

ти на такім паску 1000 віршів. „Читання“ відбувається в дуже простий спосіб: пасок вкладають до спеціального приймача, величини 23×12×12 см. Цей приймач можна влучити до звичайного радіоного голосника.

Цілий таємничий процес „говорення“ газети відбувається в дуже простий спосіб. Апарат порушує електричний струм, ціла тайна винаходу криється в пристосуванні фотокопірки. Промінь світла, дотикаючи стижки паска, відбивається і відловлено до записаних на тасмі знаків доходить до фотоелектричної копірки. Вона перетворює світляні рефлексів на електричні імпульси і відловлено зміцнюючи їх, перетворює у звуки-голос.

Зайць затужив за батьківщиною.

Недавно підчас довіз у мадлярській пушті Бабольна застріляли зайця, який відбув величезну дорогу без паспортів і віз через три різні держави.

Ловці зняли на усі зайця знак, в якому було подане, що зайця випустили в 1931 р. недалеко від Берліна на волю. Во саме в той час доставили були до Німеччини великий транспорт молоді людини з Мадлярщини, щоб таким чином відсвятити трохи німецький заростан. Тому теж звірат випустили на волю. Бага-

то дичини швидко освоїлися в нових умовах і справді скріпили зрістани німецьких лісів та піль. Лиш один мадлярський зайць не міг освоїтися в новім оточенні та не міг стрикати туги за старою батьківщиною. Він утік із заповідника, перебув Судети, Маал Карпати і вкінці знову опинився в мадлярських пуштах. Там стрінула його гірка доля, „чорна нещастність“ та він упав від кулі мадлярського ловця.

Який зайчик аням був про аличність своєї батьківщини!

Як треба було рятувати Європу?

Один друтоворний французький журналіст, який бавився у великого політика та критикував політичних діячів і політ, висказав окремі оригінальні та гідні великого „політичного розуму“ думки. Палькуючись над нещадним Чемберленом в Голдсбергу, подав він ось-такій проєкт, на жаль, сніжений.

Чемберлен повинен був використати одну слабу сторінку Гітлера, а саме його любов до

літей та відвідати його з двома нелітними англійськими ланками короля. Це щось, як у переказі про Кирила Кокемьку. Чия Гітлер був би оперся такий проєкт?

Дійсно оригінально англіякам в цій анекдоті Чемберлен і Гітлер. Шкода, що не можна завертати історії, а то Чемберлен міг би рятувати Європу.



Е. ДУМИН
КОПЕРНИКА-4

Чудесний дзвін.

На горбочку біля Тешина стоїть камінь, що й дзвін уже не раз вирятував славних дорібок. Той дзвін, який уже має більше як 300 літ, має незвичайно чистий та сильний звук. Кілько разів заносилися на бурю, стільки разів селіни виходили на дзвінницю та били у дзвін, який має ту прикмету, що розганяє нагромаджені хмари та спринює, що злива не так сильна, щоб могла накоїти більші шкоди.

Мешканці недалеких сіл вірять, що це дзвін чудесний і тому може берегти їх від нещастя.

Наукове висвітлення цього рідкого явища доволі просте, а саме: сильні звукові хвилі, що розходяться з високого горба мають силу розбивати густо збиті хмари та можуть змінити деякий час зміни їх положення й напрям, в якому вони йдуть.

І в серпні цього року завдяки дзвіну вдалося вирятувати життя і коли у долині кількох кілометрів падав лиш сильний дождь довкола шалала злива, яка накоїла великі шкоди.

ПРОМИСЛОВИЙ ІНСТИТУТ ДЛЯ СІДНОЇ ГАЛИЧНИНИ, СОЮЗ КНИГОВОДІВ У ПОЛЬЩІ, ВІДДІЛ У ЛЬВОВІ відкриває

Курси книговодства

- 1) для знатоків книговодства (редакторів, бібліотечників, університетів і ін.);
- 2) для самостійних книговедів;
- 3) для помічників книговедів (початківців).

Програма і методи навчання беруть на рахунок потреби професії та диктанди від державних, самоврядних і господарських.

Навчання починається 15 жовтня 1935 р. і триває відбуватися в залік Промисловий Інститут у Львові, вул. Бульварна 3. З рахунок уміщених годинних від 19-00 до 21-00. Інформація і вивчення програм секретаріату курсів. Адреса: Бульварна 3, І. п., лінійка 4. 90. Телефон: 224-40. Дні від 10 до 11 і від 19 до 20.

Облікова міська обласна. Підприємство обслуговує членів Союзу Книговедів.

Легенда-анекдот.

Є стара перська легенда про сміливого свого змістом скарбачка на кучку золота і наводять чимало анекдотів. Саме тому й називають чимало анекдотів.

— У прекрасних садах мавл пророка в молодий садик. Наго побачив він свою смерть, що несподівано трапилася на нього.

Юнак утік до палати, кинувся до неї та благав його з розпачем, щоб не вбивав його. — Володарю, давай мені, кинь мене за мною! Вбавлю! — давай мені, кинь мене за мною! Вбавлю! — давай мені, кинь мене за мною! Вбавлю!

Шах змілюсердився на цю кучку золота і кинув його вогню, сам вийшов у зал Саду.

Шах запитав: — Чому ти переставиш мій сміх?

Тоді смерть відповіла: — Я дуже хотіла жити.

Тут, в моїх книгах, я знайшла, що життя — це чором я стоїть його в Іспанії.

Ще не дійшло до повного англо-італійського порозуміння у справі евакуації добровольців з Еспанії.

Як подає льондонська преса, в англо-італійських переговорах дійшло до ускладнення: італійці погоджуються відкликати з Еспанії 10 тисяч військ, але лиш піхоти; тимчасом Англія домагається також евакуації артилерії, повозів та технічних і летунських військ.

З огляду на те велика фашистська рада не мала змоги — як це загалом сподівалось — оголосити апробати англо-італійського порозуміння.

ВЕЛИКА ФАШИСТІВСЬКА РАДА РАДИТЬ ДАЛЬШЕ.

Засідання вел. фашистської ради протянулося минулої ночі від 22. до 2.40. На ньому обговорено питання раси і міжнародної ситуації.

В суботу в 22. годині рада збереться знову щоб вирішити інші справи, які є на денному порядку.

Совітський Союз покине активну європейську політику?

СССР відкличе війська з Еспанії, бо там запанували впливи троцькістів.

З дипломатичних код Москви прийшла звістка, що Сталін поставив на засіданні політбюро тезисок усунути від активної європейської політики; совітські війська, що є в Еспанії дістали наказ вернутись домі.

Сталін буцімто тому не хоче довше під-

тримувати барселонського уряду, що він попав під впливи троцькістів.

Крім того Сталін задумує перевести велику чистку в наркомі закорд. справ та в Комінтерні

140 жертв палестинського повстання в одній добі.

ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ СТРАЙК АРАБСЬКОЇ ПРЕСИ.

На знак протесту проти загостреної цензури арабська преса знову припинила свої видання на 2 тижні.

УТИКАЧІ ЗІ СУДЕТІВ У ПАЛЕСТИНІ.

Як подають із Тель-Авіву, до Палестини приїхала перша група жидівських дітей зі Судетів. Сподіються жидів з Австрії та з решти Німеччини.

Під Акко дійшло до битви між арабами й жидівськими; убито і ранено 60 осіб.

У минулих 24-ох годинах згинуло й ранено в районі Палестини разом 140 осіб.

357 ОСІБ ЗГИНУЛО У ВЕРЕСНІ.

У вересні згинуло в Палестині 357 осіб — 126-ох арабів і 31 жидів. Ранено 174 особи, з того 47-ох жидів.

У третьому кварталі цього року згинуло в Палестині 836 осіб, ранено 926.

Москва боїться за Україну.

Московські партійні сфери ще й досі не звикли від вражіння, що його тут викликала нова європейська ситуація. Совітська преса домагає з огірченням коментує новий уклад політичних сил в Європі, при чому атакує нагальні Англію та Францію.

При тій нагоді совітські часописи висловлюють неспокій перед незалежницькими змаганнями в УССР з огляду на те, що мінхенське порозуміння „отвиріає фашистам шлях на Україну“

Маршал Бліхер викликав повстання українських відділів ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

Червоної Армії

Про арештування марш. Бліхера ходять у московських дипломатичних колах ось які версії:

Минулого місяця Бліхера перенесли з Царного Сходу до УССР, де він мав обняти провідні військ на час міжнародної кризи з наскоку з Чех. доважиною. Підчас його перебування в УССР військове повстання в Україні закінчили, що він сприяв цьому повстанню та навіть спровокував сутички між українськими й російськими частинами.

Бліхера вислали літаком з 3-ма комісарами ГПУ на Далекий Схід, але по дорозі наказали з Москви перервати лет у Свердловську та замкнути його там у домашньому арешті.

43-ОХ ГЕНЕРАЛІВ ДАЛЕКОСХІДНОЇ АРМІЇ У ВІЗНИЦІ.

Рівночасно на Далекому Сході 43-ох генералів та ціле командування летунських і змоторизованих військ відставлено до в'язниці.

Будь доброї думки.

В дній Америці, як вона довга і широка моральна на кожнім кроці покликання до публіки „Keep smiling“ що означає „Усміхнись“ і в бірці, у фабриці, у крамниці, у вагоні, автобусі, в бірці чи дрогерії — всіди видніють плакати з написом „Усміхнись“.

У велитській кулі праці, темпа і поспіху, самоє Сполучені Держави, у краю, де час це гроші, а погоня за доляром є змістом життя, у такому краю покликання „Усміхнись“ має значення античної аксіоми, не є тільки пригадкою про обов'язок ввічливості продавця супроти клієнта. Той, хто це видумав, ті, що це типове американське гасло спопуляризували, піднесли його до висоти морального наказу — знали добре, що роблять, знали свій край і свою суспільність. Сполучені Держави є батьківщиною оптимізму, людей зі сильною вірою в успіх, що є визначною рисою американської праці.

Кріза почалась в Америці і там найякісніше відчувалась. Те, що переломили кризу і вернулися до колишнього часу, завдячують американці різким оптимізму. Як правдива є думка про оптимізм, що про перемогу рішає оптимізм „мораль“ армії, таксамо правдою є і те, що в країні з такою ситуацією рішає „мораль“ громадян, суспільності, народу.

Не перейматись невдачею, не піддагати пригнобленню, не опускає рук — це найважливіші козирі у боротьбі за успіх.

Таке, а не інше значення має американський наказ „Усміхнись“. Бо хто має добрий гумор, хто вміє спромогтись на усміх у боротьбі за існування, той має на сто шансів більше від людини слабкої духом, недовірливої, згіркої у песимізмі.

Американське „Усміхнись“ заслуговує на найбільше поширення у нас в найширших колах суспільності. Добрий приклад у тім напрямі можуть і повинні дати ті, які своїм витривалістю і вірою в успіх завдячують добру матеріальному становищу, спокій і гарні вигляди на майбутнє. До таких належать передові люди, що виграли більші або менші суми на Класовій Лотерії. За їх прикладом повинні піти і ті мародери, що обмежуються лише до нарікання на тяжкі часи, на брак щастя і невдачі. Коли вчора виграє Ікс, то Ігрек має ті самі шанси виграти завтра або позавтра.

Замість нарікати, журитись на зареми, відбрати гумор собі та іншим, найліпше піти за прикладом ясків, розяснити лице і душу назією. Хто так зробить, найлетіть на певній дорозі до успіху, передомить „зау пассу“. Усміхнись до Фортуни, а вона відповість тобі тим самим.

Що писало „Діла“ 50 років тому.

Вівторок, 9 жовтня (27 вересня) 1888.

„НІЯКИХ УСТУПОК РУСИНАМ!“

В польському бойовому клубі велько колисьте дискусія про русинів при нагоді розгляду анекдоту про Романчука про зміну сойового правління. Після Козловський і Тимоніа Розавдовський, з огляду на львівське віча, виступили зі страшними нападами на русинів, а основа їх промов: ніяких уступок русинам! Розуміється, про те, щоб — як це вносила пос. Романчук — руської мови не виключали з урядування маршала, клуб не хотів навіть чути!

ЗІЗД ЦІСАРІВ.

„Кельніше Цайтунг“ повідомляє, що цар і цесар Вільгельм мають зіхатися в листопаді в Йоландгазі на ювілей диявоного короля. Цьому згадові приписують велике політичне значіння.

ВИРІШИЛИ ВИКОНАТИ АТЕНТАТ НА НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ.

„Римська поліція дістала вістку з Нью Йорку, що анархісти вирішили виконати атентат на цесаря Вільгельма підчас його гостини в Римі“.

ГЕН. СИРОВИ ЗАПОВІДАЄ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЮ ЧЕХОСЛОВАЧИНИ.

Минулої середи в год. 17-й праська радіостанція трансмітувала революційну промову прем'єра ген. Сирового, яка з огляду на димісію през. Бенеша має велике програмове й історичне значіння.

Ген. Сирови заявив, що чеський нарід приступає до організування своєї держави на двох головних засадах: Перша — це приязні взаємини з усіми державами, перш за все зі сусідами. Це в першій мірі мабуть торкається Німеччини. Друге — це зміна внутрішньої політики. Прем'єр Сирови заявив дослівно: „Будемо жити на меншій території, як дотепер, але на власній“.

Нова чехословацька держава спиратиметься на сили чехів, словаків і карпатських українців. Наш майбутній устрій буде децентралістичний та буде шанувати інтереси поодиноких країв, що належать до нашої держави. Він буде змодернізований і приурочений до нових метод.“

—оо—

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК У МІН. БЕКА.

Щеф кабінету міністра закорд. справ Мадярщини гр. Чакі приїхав до Варшави, відбув розмову з мін. Беком, опісля вернувся до Будапешту та зложив звіт прем. Біредіаї та мін. Каніі.

Безпосередньо опісля зібрався увесь уряд, що радив від год. 19. до 24.

—о—

СУТИЧКА НА МАДЯРСЬКО-ЧЕСЬКОМУ ПОГРАНИЧЧІ.

В середу мадярська сотня переступила чеську границю на відтинку залізничної лінії Фелединці-Ріманеско-Соч. Ческі відділи почали стріляти; дійшло до довшої перестрілки, в якій по обох боках були оббиті й ранені.

Мадярські відділи відступили на мадярську територію.

РЕВІЗІЯ В МЕШКАННІ ЛІТВІНОВА.

40 агентів ГПУ перевело ревізію у приватному мешканні Літвінова, забираючи відтіля чимало матеріалу та арештуючи його секретарів.

У дипломатичних колах Москви сподіються, що Літвінов негайно після повороту подасться до димісії.

—о—

ЩЕ ОДИН ПРОЄКТ РОЗВ'ЯЗКИ ПАЛЕСТИНСЬКОГО ПИТАННЯ.

Міністр закордонних справ Іраку Тауфік, що тепер перебуває в Лондоні, обговорив зі сіоністичним провідником Вайцманом план нової розв'язки палестинського питання. Він передбачує незалежну палестинську державу, в якій всі громадяни без різниці віросповідання і раси малиб загарантовані рівні права. Жиди малиб закнуті думку про створення окремої жидівської держави.

Цей план ще розгляне міністр колоній

—о—

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижиківі зложили в Адміністрації „Діла“ даліше: Громадянин Буська 30 зол., Осип Мельницький, Станіславів, 2.50 зол.

— Понад 300 вуглекопів опинилися у страшному положенні в копальні вугля в Ярбані на Івано-Франківщині, де трапилася страшна катастрофа. Від вибуху газів копальня завалилася і засипала понад 300 вуглекопів. 26-ох ранених вуглекопів удалося вирятувати. З копальні видобули 26 трупів. Рятункові експедиції ведуть далі акцію.

— Лев на вулиці міста. Зі зоологічного городу в місті Вільхуд у степі Нью Джерсі втік азіатський лев наслідком необережності сторожа. На вулиці лев кинувся на купця японця, який намагався затримати його і загриз купця. Не диво, що вулиці міста в одну мить опустошили. Щоб по довшому часі вдалося поліцейським застрілити лева, бо не вдалося загнати його назад до кінки доставленої зі зоологічного городу.

— Боротьба зі звичками крамарів. Від 1. жовтня ц. р. обов'язує в Туреччині закон, що вводить постійні ціни на предмети першої потреби з трьох більших турецьких міст: Анкари, Стамбула та Ізмірі (Смирні). Кожний купець обов'язаний виставляти постійні ціни на кожний роді товарів і не може домагатися ні вищої ні нижчої ціни. Закон має на меті знищити т. зв. „параллель“ (торгування), та обнижування цін, якщо покупець виторгне від крамаря нижчу ціну.

— В Альпах загинув б. генеральний інтендант віденських державних театрів Шнайдерман, відомий опікун музичних товариств у б. Австрії. Шнайдерман зник перед 14-ма днями в Альпах і від тоді пропав за ним слід недалеко Цель-ам-Зеє.

— Негайна ексмісія. На днях члени націоналістичної партії у Відні контролювали каменіці (міли) у віденських дільницях. Деблінг і Гіцлінг, кинувши жидівських локаторів, щоб покинули помешкання до 24 годин. Жиди, зі страху перед насильним виселенням їх з помешкань, самі покинули їх негайно ще перед означеним реченням.

— Катастрофа літака від грому. Великий англійський літак упав і розбився недалеко Рай у графстві Сісекс. Залюга літака врятувалася при допомозі легкопадів. Летунці зізнали, що тріс спричинив катастрофу літака.

З кіна.

КІНО: РОКСІ: „ОЛІМПІАДА“.

Кінотеатр „Роксі“ при вул. Кентшинського виставляє небуденну фільму. Фільму, в якій нема драматичної акції, а проте ця фільма держить глядачів у драматичній напрузі, як держала Олімпіада в Берліні сотні тисяч глядачів. Глядач переживає на цій фільмі сильні емоції, якби був на Олімпійському стадіоні під Берліном і бачив молодь усього світа в лицарських змаганнях. Реалізацією цієї фільми Лені Ріфеншталь причинилася сильно до спопуляризування спортової ідеї. Бо навіть і глядач - неспортсмен мусить захопитися всевладним настроєм боротьби й перемоги, який спливає з фільму.

Хто не був перед двома роками на берлінській Олімпіаді, може її тепер оглядати в кіно і напевне не багато на цьому втратить. Фільму варт оглянути всім спортсменам та неспортсменам.

КІНО „КОПЕРНИК“: „ПАРИЖАНКА“.

Даніел Даріє в американській фільмі; говорить досить добре по англійськи, але так, щоб чути було парижанку — не свідомо, а по-моді. Вона має свою улюблену роллю: бідної дівчини, що пробивається у матеріялізованому світі, без засобів до прожитку. Сміливість черпавши з неї з боязкістю. Через те, коли наразі з'являється зі стола фільмового директора картку з порученням для фотографічної роботи — зробіть неспіх помаху і попадає до бюро, де нема фотографів і де не треба зараз розділятися. У скруті вона послушує своєї готельної сусідки, що теж колись мріяла про кар'єру і візьме участь у хитрому плані: почне плавати багату парижанку в першорядному готелі, щоб зловити на подружжя молодого мільонера з Канади. Хитро придуманий план ускладнюється від зловити на планку: канадський, що від першого погляду захопився у гарній парижанці, запропонує її відразу до опери, зустрічає там несподівано свого давнього приятеля з війни. Це той сам, який у фільмовім підприємстві, познайомився з парижанкою — бідною дівчиною, яка вважала шукати посли. Він уважав на свій обов'язок відкрити їй приятеля на замах на його парубочку свободу. З цього виходять комічні непорозуміння. Поглядаючи комедія, в якій партнера Даріє грає та Даріє Фербенкс.

Вже появилася!

Вже появилася!

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ

„КРИНИЦЯ“

НА 1939 РІК

200 стор. друку.

Мистецьке оформлення СВЯТОСЛАВА ГОРДИНСЬКОГО.

З М І С Т:

Українське мистецтво
Основи політичної організації галицьких українців (Д-р Кость Левицький)
Найдорогоцінніший газ
Що звучить і дієть народи
Бабуся виховує майбутню королеву Англії
Перший Народний З'їзд у Львові (А. Палайський)
Середньовіччя у Шаленній Америці
Була раз малий білий хлопчик
Штучний шовк, штучна шкіра, штучна вовна, штучне скло, штучний ріг
Чорна Африка обнижується
Рідкі книжки
Національна мобілізація (О. Трувор)
Сагара Шиноті
Перенести всіх англичан до Канади
Пророцтва в карикатурі
Чи на світі забагато жінок?
Трудовий Конгрес (І. Восток-Віриня)
Втеча від цивілізації
Нова тезословацького народу (І. Марушич)
Виборча боротьба 2000 літ тому
Від акацій печерної людини до модерного атлету (За Клар-Віт)
Одна з найстаріших держав Європи
Чародійна шафа (Михайло Рудинський)
Абіссинське зближення під бігуном
Немовірні історії
Світ на веселі
Дев'ятнадцятий Фюмера (Василь Лещук)
Бібліотека пересічного американця
Володар країни сходу сонця і вечірнього цвіт

Стоголосо міста (Ільо)
Кілько разів купався „Людик XIV“
Новочасна Кассандра надяє
З димом папіроси
Володарі Шаленної Америки
Мусимо почати працювати для себе (В. Н.)
Забутий чарівник
Коринто Уоттліоніч (Микола Голубень)
Китайці і перекопи
Ми щось краще, ніж раса, ми — нація (Юрій Студинський)
Дядько Сам, Джон Буль, Маріяна, Мішель
Тасма книга лікаря
За кулісами червоної процесії
Як ми уладили собі Україну перед сорокома роками (Василь Сімонович)
Чи зорі казуть правду?
Дні культури
Як ми уладили собі Галичину перед сорокома роками (Володимир Дорошенко)
Техніка на крилах уми (Микола Гринчук)
Світлові пенетри перед 2000 роками
Галицька Диктатура (Сидір Ярослав)
Доступи для умерлих
Сила через радість
Подорож в минуле (За дром Р. В. Чаней)
Швайцарське чудо
Лікар-буштар
Як забезпечитися перед передчасною старістю
Погайний настрій
Лікарські поради
Котрий рід спорту для мене найвідповідніший?

Новина!

Новина!

Замість звичайного календарію є в „Криниці“
тижневий записний

КАЛЕНДАР-ТЕРМІНАР

такий потрібний кожному в його званні, до щоденних записок нотувань.

Прегарна, необхідна цілорічна настільна книга.

Підручник кожного інтелігента у його праці.

Ціна 1'50 зл.

Замовляти: Видавництво „ДІЛО“, Львів, Ринок ч. 10.

Домагатися: в усіх книгарнях і продавцях часописів.

Спорт.

УКРАЇНА — КОРОНА.

Сенсаційні змагання України зі самбірськими друзями відбулися в неділю 9. п. м. в Самборі на гришті Корони у год. 2. попол. Сподіваємося, що місцеві наші друзини зуміє перемогти лех невідатних вітальє у Самборі, так як це вдалося у Устрию.

ЗОРА — ПАСТ.

Українська публіка не матиме цієї неділі змоги оглядати при Україні, яка їде до Самбора. Однак не діла не залишилася без спортової сенсації, хоч і в меншому розмірі. А саме в неділю третинне альпіністка Зора зі своєю дружиною ПАСТ-и за мистецтво В-класа. ПАСТ — це одна з найсильніших В-класових дружин, яка кандидатка на мистця. Зора теж не здовольняється самою В-класом та має вищі аспірації. Тому теж мисля сподіватися, що обі дружини заграють амбітно, завдяки їм будуть глядачам своєю грою багато емоцій. Сподіваємося, що Зора зуміє інтересати зі себе отілеми залу і бешою енергією, щоб ці змагання вирішити у свою користь.

Ці змагання відбулися на площі Сокола-Ватка, в год. 2. попол.

СТЕП — ПКС.

Змагання обох дружин на мистецтво В-класа відбулися в неділю на Цителі, в год. 2. попол.

Ділом ушануйте пам'ять тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд нових.

Театри.

Великий Театр.

Субота, 8. ж. год. 8. веч. „Галушка ро-марину“.

Український Народний Театр ім. М. Сидоренка.

СИНЕНІДСЬКО ВІЖНЕ:

8. 10. Мазепа.

9. 10. Гетьман Подубот.

СКОЛІ:

10. 10. Після Бєсиду.

11. 10. Гейша.

12. 10. Мазепа.

13. 10. Гетьман Подубот.

Український Театр ім. І. Мотларенського:

ТЕРЕБОВЛЯ:

8. ж. Маруся Богуславна.

9. ж. Орава.

10. ж. Орфей у пеклі.

11. ж. На полі вояки.

12. ж. Найкращий чоловік.

13. ж. Пригода в Черчі.

Українська Нар. Капіла „Чайка“.

Дня 8-го ж. Олесь; 9. ж. Остри.

10. ж. Півдєтєри; 11. ж. Ямшич; 12.

ж. Буруль; 13. ж. Галич.

К І Н А.

АДРІЯ „Дорога до слави“; „Пані-хача“.

АПЕЛІО: „Дюбай асповальмовий“.

АТЛІНТИК: „Робі Гуд“ і „Пролет-Філім“.

1428 1908